

IZHAJA VSAKI DAN

tudi ob nedeljah in praznikih ob 5., ob ponedeljkih ob 9. zjutraj. Posamične števe. se prodajajo po 3 nvč. (6 stot.) v mnogih tobakarnah in v Trstu in okolici, Gorici, Kranju, Št. Petru, Postojni, Sežani, Nabržini, Sv. Luciji, Tolmini, Ajdovščini, Dornbergu itd. Zastarele števe. po 5 nvč. (10 stot.). OGLASI SE RAČUNAJO NA MILIMETRE v širokosti 1 kolone. CENE: Trgovinske in obrtne oglase po 8 st. mm, osmrtnice, zahvale, poslanice, oglase denarnih zavodov po 20 st. mm. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka nadaljnja vrsta K 2. Mali oglasi po 3 stot. beseda, najmanj pa 40 stot. Oglase sprejema Inzeratni oddelek uprave „Edinosti“. — Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“.

Edinost

Glasiilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V ednosti je moč!

NAROČNINA ZNAŠA

za vse leto 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K; na naročbe brez dopolnane naročnine, se uprava ne ozira. Naročnina na nedeljsko izdanje „EDINOSTI“ stane: celoletno K 5,20, pol leta 2 60. Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nefrankovana pisma se ne sprejemajo in rokopi si ne vračajo. Naročnino, oglašje in reklamacije je pošiljati na upravo lista. UREDNIŠTVO: ul. Giorgio Galatti 18 (Narodni dom) Izdajatelj in odgovorni urednik ŠTEFAN GODINA. Lastnik konsorcij lista „Edinost“. - Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu, ul. Giorgio Galatti št. 18. Poštno-hranilnični račun št. 841-652. TELEFON št. 11-57.

BRZOJAVNE VESTI

Plenarna seja avstrijske delegacije.

BUDIMPEŠTA 28. Predsednik dr. Madeyski je otvoril sejo ob 9^{1/4} ure pred poludne. Po prečitanih došlih ulogah je delegacija nadaljevala razpravo o proračunu ministrstva za unanje stvari.

Del. Seliger je izjavil, da se socijalni demokrati ne strinjajo z navdušenjem, ki vlada sedaj radi aneksije Bosne in Hercegovine.

Del. Kramarj je rekel, da je vsled preobrata v Turčiji bila naša vlada prisiljena storiti to, kar je storila. Pravnega razloga ni najti, pač pa moralne razloge. Te si treba ustvariti z povsem drugo upravo Bosne in Hercegovine, kakor je bila dosedanja. — Govornik je prešel potem na slovansko vprašanje, ki se blizu z velikanskimi koraki, katerega se pa Avstriji ni treba bati, ako bo v svojem delovanju nasproti Slovanom pravična in ako se ne bo na Ogrskem tako zatiralo Slovanov, kakor se to v resnici dogaja. Razburjenje radi aneksije ne bi bilo tako veliko, ako ne bi bilo nevarnosti, da pride Bosna k Ogrski, kajti na madjarsko svobodo (hungaria libertas) ne veruje danes več noben človek na svetu. Avstrija je postavljena sedaj med slovansko in nemško vprašanje, in subsistenčni problem te monarhije je v tem, bosta li te dve vprašanji rešeni mirno ali pa katastrofalno.

Del. Suštersič je izjavil, da jugoslovanska vprašanje ni konfesionalno vprašanje, marveč čisto narodno vprašanje, ki je je možno rešiti na podlagi popolne enakopravnosti vseh verzopovedanj.

Govorili so še grof Thun, Nemeč, Kozłowski, nakar je bil vsprejet proračun ministrstva za unanje stvari. — Nato je pričela delegacija razpravljati o okupacijskem kreditu. Poročal je dr. Suštersič. Zatem je bila razprava prekinjena.

Avstro-ogrsko čete so zapustile sandžak.

SARAJEVO 28. Avstro-ogrsko čete so danes zjutraj iz Plevlja odmarširale proti bosanski meji. V Sarajevu prispejejo v več oddelkih bržkone 31. t. m. Potemtakem je z današnjim dnem sandžak popolnoma izpražnjen. V Plevlju je bil včeraj v častniškem kazinu banket v slovo katerega so se udeležili turški častniki garnizije. Napijo se je cesarju in kralju Franju Josipu in sultanu. Po nspitnicah je godba zasvirala avstrijsko in turško himno. Avstro-ogrsko čete so prejele mnogo dokazov simpatij. Turško prebivalstvo žaluje za njimi.

Francoski poslanik v avdijsni pri cesarju.

DUNAJ 28. C. kr. br. biro poroča iz Budimpešte: Cesar je ob 1. uri popoldne v budinski dvorni palači vzprejel v posebni avdijski francoskega poslanika na Dunaju, Croziera. Pismo predsednika francoske republike, ki je poslanik izročil cesarju in v katerem se najprej izraža zahvala za naznanilo pri vtelesenja Bo ne in Hercegovine, je sestavljeno v najprisrčnejših izrazih. V pismu zagotavlja predsednik, da stori republika, imajoč pred očmi splošne evropske interese in ohranitev miru, vse možno, da pride do sporazumljenja in da se bo pri tem prizadevanju dala voditi od čustev najprisrčnejše simpatije, ki navdaja obe vladi na Dunaju in v Parizu.

Banka oropana ob belem dnevu.

BUDIMPEŠTA 28. (Ogr. biro). V novo pečtansko podružnico tukajšnje komercijalne banke je prišlo danes opoldne več z revol-

verji oboroženih oseb, ki so prerezale telefonične žice, zasedle izhode in navzočim uradnikom zagrozele, da jih ustrele, ako bi se branili. Roparji so potem ugrabili iz blagajne 42.000 K in zbežali. Policija je bila takoj obveščena in je začela zasledovati zločinca.

Duma otvorjena.

PETROGRAD 28. — Po slovesni službi božji je bila danes дума zopet otvorjena.

PETROGRAD 28. (Petr. brz. ag.) Po otvoritvi državne dume, je tajnik najprej prečital naslove 204 uloženih zakonskih načrtov. Nato je zbornica razpravljala o interpelaciji, podpisani od 87 poslancev, ki je imela za predmet prepoved, ki jo je mestni poglavar izdal včeraj glede debate po predavanju prof. Pogadina o aneksiji Bosne in Hercegovine.

Posl. Maklakov (kadet) je rekel, da je prepoved v vsakem oziru neumljiva in zalitev ruskega narodnega čutstva. Predlagal je nujnost interpelacije, ki je bila enoglasno vsprejeta. — Prihodnje seje so določene za ponedeljek, sredo in petek. — Socijalisti se niso udeležili današnje seje.

Izvolci v Petrogradu.

PETROGRAD 28. — Danes zjutraj je prispel semkaj ruski minister za unanje stvari.

Poljske šole v Varšavi zaprte.

VARŠAVA 28. — Na ukaz generalnega guvernerja je bilo zaprtih več takajšnjih poljskih šol. Generalni guverner žuga, da ukaže polagoma zapreti še obstoječe poljske šole v Varšavi in potem vse ostale v Poljski, ako bodo poljski otroci še nadalje bojkotirali državne ruske šole.

Konferenca evropskih vlasti.

RIM 28. — Čuje se, da bo konferenca evropskih vlasti v Napolju ali pa v Florenci.

IZ PERZIJE.

TEHERAN 28. (Nem. kab. družba). — Pričakuje se, da bo jutri razglašen nov volilni red. Novi parlament, obstoječ iz zbornice in senata, bo imel posvetujoče pravice. — Vsakih 50.000 prebivalcev bo volilo enega poslanca. — Mesto Teheran bo potemtakem imelo štiri odposlance; po prejšnjem volilnem redu jih je imelo 32. V Teheranu je mir.

Dunaj 28. Ministerski predsednik baron Beck je danes zjutraj prispel iz Budimpešte.

Budimpešta 28. Finančni odsek poslanske zbornice je pričel razpravljati proračun za leto 1909.

Dunaj 28. FML v pokoju Viktor vit. Pokorny, bivši divizionar v Požunu, se je radi neozdravljive bolezni ustrelil.

Černovice 28. Danes se je slovesno vršila stoletnica obstanka prve državne gimnazije.

Saragossa 28. Kralj Alfonz in kraljica Viktorija sta prispela semkaj.

DOGODKI NA BALKANU.

Nad Balkanom se še vedno gromadijo oblaki. Zadnje brzozjavne vesti so osobito vznemirljive, ker je očitno, da važne enunciacije srbske diplomacije na potovanju, spremljata vladi na Cetinju in v Belemgradu z oboroževanjem svojih mej. Srbski diplomatje, a osobito starina-Bokelj — torej avstrijski Srb — dr. Tomanović, ki se sedaj mudi v Rimu, ne označajo svoje misije v inozemstvu kakor prosjačenje, ampak kakor zahtevanje.

Tomanović je ministerski prodsednik Črnogore in kadar tak človek pravi — ka-

PODLISTEK.

Vedeževalka.

(Povest; ruski spisal A. K. Lebedev)

Poslovenil A. B.—c.

Nazadnje se že niso hoteli spominjati več usodnega dne 16. aprila.

Zjutraj je imel Nesvetovič posla v svojem kabinetu; po kosilu je prebral časopise in pisma, poslana mu iz mesta, pred večernim čajem se je pa šel s svojo soprogo izprehat po vrtu.

Počasi sta obšla ves vrt okoli in okoli. Obema je bilo veselo pri srcu tega prekrasnega, svojemu koncu se bližajočega dne.

Oba sta bila zatopljena v svoje misli. Dospevši do lopice, sta stopila noter in sedla k okrogli hrastovi mizi.

Solnce je uprav zahajalo za strdim bregom reke Volge. Reka je temnela pod senco, ki se je dvigala od nasprotnega brega;

in samo še v daljnem loku Volge, tam na horizontu so se iskrili poslednji žarki zahajajočega solnca. Od drevja, katero je rdečile večerna zarja, padale so na zemljo mrežaste, gibajoče se sence. Ako res vlada kedaj popolna, tiha sreča tu na zemlji, četudi le za trenutek, — tedaj se sme reči, da je vladala takrat v senčnih prostranega, starinskega vrta. Vspričo preobilice sladkih čuvstev in srcu dragih spominov sta oba nekoliko časa zmedeno molčala.

Saj v prav tej udobni lopici sta onadva preživela mnogo srečnih ur svojega življenja; in prav v tej lopici sta se pomirjevala ob časih nesporazumljenja in razdvojebe. Prav ta lopica je bila torej najzaupejša spremljevalka jasnih in senčnih dni njujnega zakonskega življenja.

In nocoj, tega tihega in krasnega pomladanskega večera je napisal soproj s sviničnikom na mizo prav lepe in temu slovesnemu trenutku primerne stihe. Ona, prevzeta od dragih spominov, sklonila se je nad mizo in prečitala:

Pokoj in mir v duši!

Pozabljeno naj bo,

kar nama kdaj kalilo

Zivljenje je mirno!

Pokoj in mir v duši! Mir naju je objel!

Nad nama varujoča krila je božji sel razpel.

Ona je območnila in pogledala moža, on pa, ne umaknivši oči od nje, gledal je ta milii obraz, katerega bi se ne mogel nagledati nikdar zadosti.

Iz njegovih oči je sijala neugasljiva ljubezen.

Neenkrat je objel njo val neizrekljivo nežnosti do soproga. On se je zdrnil, strastno objel soprogo in jo poljubil.

V tih zamišljenosti sta šla zopet iz lopice. V nižjem delu vrta se je že temnilo. Na nebu so se jele pojavljati posamezne zvezdice. Nebesni rob na zahodu je še rdel v žareči zarji in razsvetljeval z večim odsevom zaraščeni vrtni drevored.

Onadva sta šla molče že nekoliko korakov, a nasenkrat sta se nehotе stresla po vsem telesu. Mimo njiju je švignil gozdni kljunac z ostrim šumom skoz zrak, pridušeno kurlika, zavił in struino in krepko sčrtal k potoku v bližnji soteski.

Ta trenotek pa se je na dnu soteske

kor je včeraj rekel rimskim novinarjem — da Srbi žive v dobi pričakovanja in da oni zahtevajo od konference pravice, in ako ne, da jo bodo sami iskali — potem je pač jasno, da sta srbski državi na Balkanu na vse pripravljenei.

Nemške novine mečejo polena in kamenje na rusko diplomacijo in ruski dvor, ker se je „držnil“ pritrjati „panslavinistični“ agitaciji iz Belegagrada. Mislimo, da Slovanom ni treba čuditi se Nemcam, ako ja njim čudna slovanska vzajemnost. Mi hočemo tudi danes naglašati samo to, da nas navdaja osobitim ponosom dejstvo, da so v tem momentu vse slovanske države složne.

Vsem onim Slovanom, ki se preko mere radujejo na aneksiji, naj pride spoznanje, da sedaj ne gre samo za košček zemljišča na Balkanu, ampak za veliko borbo med germanskim in slovanskim svetom. Kje je mesto v tej borbi za nas Jugoslovane? Ali naj se le naglašamo to? Na slovanski strani, ako smo — res Jugoslalani!!

IZ BOSNE.

Bodoči bosanski deželni zbor.

Kakor poročajo iz Sarajeva, bo bodoči bosanski deželni zbor štel 80 členov in sicer 52 izvoljenih in 28 vizilistov. Pravoslavni bodo imeli 22 izvoljenih členov in 4 viriliste (štirje metropolitni); mohamedanci dobijo 18 izvoljenih členov in 7 konfesionalnih glavarjev (šest muftijev in reis-ul-ulema), nadalje 4 zastopnike veleposestva in 6 županov kakor virilistov, skupno torej 35 zastopnikov.

Katoliki bodo imeli 12 izvoljenih členov in tri škofo kakor izriliste, skupno 15 zastopnikov; razna tega bodo imeli pravico glasovanja tudi štirje sekoijski načelniki, ki se prištevajo katolikom.

Interpelacija glede Bosne in Hercegovine v ruski dumi.

Iz Petrograda javljajo: V političnih krogih se govori, da je interpelacija glede Bosne in Hercegovine v ruski dumi nemožna, ker taka vprašanja ne spadajo v njen delokrog.

„Srbska Rječ“ zopet izhaja.

„Srbska Rječ“, ki je po proglašenju aneksije prenehala izhajati, izhaja zopet, a je stalno zaplenjena, tudi tedaj, ako samo registrira dogodke. Tako poroča „Srbobram“.

Predavanje ruskega profesorja o Bosni.

PETROGRAD 28. Sinoči je profesor Pogadin v političnem klubu predaval o Bosni in o avstro-ogrski okupaciji. Navzoči so bili predsednik dume in mnogo poslancev. Pogadin je v svojem govoru hudo napadal avstro-ogrsko politiko. Debatu, ki je imela slediti in h kateri se je priglasilo za besedo več poslancev, je policija prepovedala.

IZ SRBIJE.

Srbsko-črnogorska nota.

DUNAJ 28. „N. Wiener Tagblatt“ poroča iz Berlina: Kakor brzojavljajo iz Petrograda, so listi objavili srbsko-črnogorsko noto, ki pravi, da izzovete Srbija in Črnagora konflikt, ako jima Rusije ne preskrbi teritorialne kompenzacije.

Zahteve Srbije.

CARIGRAD 28. „Moniteur“ Oriental poroča, da glasom zanesljivih poročil zahteva Srbija kakor kompenzacija sledeče: 1. Pas bosanskega ozemlja za Srbijo in pas Hercegovine za Črnogoro; 2. Ureditve meje na gotovih točkah; in 3. da Turčija te zahteve podpira. Ako se tem zahtevam ne ugodl, bo Srbija zahtevala za Bosno avtonomijo, in ako se tudi to odkloni, odpošlje bande v obe

od Avstro-Ogrske zasedeni deželi. List do stavlja, da je misija Novakovića, kakor se zdi, konečno izpodletela.

V krogih porte se je pred nekoliko dnevi čulo, da je Srbija v resnici stavila gorjenje zahteve. Porta je pa izjavila, da ne more storiti ničesar. Glede Novakovića se v ministerstvu za unanje stvari zatrjuje, da njegova misija ni oficijelna in da je pri Tefvik paši govoril le o splošnih stvareh.

Ovacije Vukotiću.

Iz Belegagrada poročajo: Vojvodi Vukotiću, ki se vrača v Črnogoro preko Novoga pazarja, so bile v Kragujevcu prirejene velike ovacije. Izpred njegove kočije so izpregli konje in ga potem v kočiji odpeljali v njegovo stanovanje.

Srbsko-črnogorska zveza.

Dobre obveščeni srbski politiki potrjujejo, da se je povodom navzočnosti vojvode Vukovića v Belemgradu sklenila med Srbijo in Črnogoro bojna in odbojna zveza.

ČRNAGORA.

Črnogora se oborožuje.

DUNAJ 28. „Reichspost“ poroča iz Kotor: V Črnogori so poklicani pod orožje vsi moški od 16 do 52 let, sposobni za vojaško službo. Odločilna akcija je odložena do povratka srbskega prestolonaslednika iz Petrograda.

Črnogorski odposlanec Mijuskovič o položaju.

„Slov. Narodu“ brzojavljajo iz Petrograda: Črnogorski odposlanec, državni svetnik Mijuskovič se je o položaju v Črnogori izrazil tako-le: Narodna masa v Črnogori živi v silnem razburjenju, ker jej ni možno sprijazniti se z zaplenitvijo slovanskih dežel, za katere je bilo prilito toliko dragocene črnogorske krvi. Ves narod enodušno zahteva vojno in jaz ne vem, kako dolgo se bo mogla vlada boriti s tem vseobčim razpoloženjem. V koncu koncev se bo treba ukloniti narodni volji, ako se pravčasno ne ukrene vse, da se vprašanje mirno reši. Takojšnje sklicanje evropske konference je neobložljivo. Mi Srbi smo pripravljene zadovoljiti se s Hercegovino, v skrajnem slučaju z ozemljem, ki bi spojilo na severu sandžaka Novi pazar Črnogoro s Srbijo. Kompenzacija ne škodo Turčije ne maramo.

Iz Bolgarije.

Otvoritev sobranja. — Prestolni govor.

SOFIJA 28. Danes je bilo otvorjeno sobranje s prestolnim govorom, v katerem omenja car proglašanje neodvisnosti, ki jo je proglasil nadahnjen od edinega ideala bolgarskega naroda in kakor čuvár njegovih interesov, in ki je bila navdušeno vsprejeta, za kar se zahvaljuje narodu.

Glede vprašanja orijentske železnice pravi prestolni govor, da splošna gospodarska politika Bolgarske, izlasti nje železniška politika ter ogroženi interesi deželne brambe neizogibno zahtevajo, da se vse železniške proge bolgarskega ozemlja združijo v rokah države. Iz tega pogleda je vlada sklenila prevzeti obrat orijentskih železnic, a je ob enem obvestila upravo, da spoštuje nje dokazane pravice in da jo primerno odškoduje.

Prestolni govor nadaljuje: V svojih prizadevanjih, da utrdi mednarodno stališče Bolgarije, da se dvigne do stopinje neodvisne države s pravico, da sama določa svojo politiko, zamore Bolgarija na to računati, da najde pri vseh velesilah dobre dispozicije.

Izlasti se nadeja car podpore velike osvo-

zabliskalo zadonel je strel, kljunac je padel kakor kamen na zemljo, in — Nesvetovič se je zagrabil za prsi, zaletel se v stran, zamahnil z rokama in težko padel vznak na tla, kakor bi bil izpodkošen. Iz njegovih prsi je kapala rdeča kri.

— „Saša!“ je zahropel, „ni lagala prokleta večča!“ Na ustnice mu je stopila krvava pena.

Divji, nečloveški krik, poln groze in obupa, se je razlegel po tihí okolici starinskega vrta. Iz dna soteske je bilo slišati hitre in hlastne korake, in čez trenotek je stal lovec Nikita s kadečo se puško v roki pred gospo, katera je stala tu nezavestno, topo...

Nikita je prebledel kakor pražnje platio, ko je ugledal svojega gospodarja. Puško je vrgel iz rok, padel na kolena k umirajočemu gospodarju, kropil mu s solzami otpnelo roko in govoril z zadušenim glasom:

„Gospod in reditelj moj, mene skesane ubij in sam živi!“

Prav ta čas je odbila osma ura v stolpu bližnje vaške cerkve.

(Konec.)

božiteljice Bolgarska. S posebnim veseljem konstatuje car slovesen in ljubezniv v prejem od strani avstrijskega cesarja, kar je dokaz dobrih namer monarhije.

Prestolni govor apeluje na narod, naj odobri naloge in dejanja, ki se jih je moralo ukreniti vsled resnih političnih dogodkov.

Bolgarska pošlje rezerviste na dopust.

SOFIJA 28. „Agence Ha vas“ poroča iz Sofije: Vsled korakov velesila je bolgarska vlada sklenila poslati jutri na dopust 75.000 rezervistov. Vlada se nadeja, da pokaže ta odredba brezkoristnost vojskih priprav Turčije. —

IZ TURČIJE.

Zahteve porte radi prevzetja dela državnega dolga.

„Frank. Zeitung“ poroča, da zahteva turška vlada, da prevzame Bolgarija za Votovo Rumelijo del državnega dolga v znesku 202 mil. Avstroogrska pa za Bosno in Hercegovino 405 mil. frankov.

Boji na Češkem. — Ponovni veliki izgredi v Pragi.

Dne 27. t. m. so se vršili v Pragi ponovni veliki izgredi proti Nemcem. Izval pa je te nove izgrede tisti vzrok, ki smo ga mi že dni ozaj videli v dopisu iz Prage: nebrzdana obojnost nemških buršev, ki hočejo za vsako ceno imeti svoj „bumel“ na najglavnejši in najodličnejši ulici praški, na Prikopih, pa če bi se imeli radi tega pretakati potoki krvi med obema narodnostima. Da si so morali vedeti, da je odločna reakcija od češke strani nezogledna, so vendar hoteli imeti tudi omejenega dne svoj „bumel“, to je: izzivalen nastop z izzivalnimi znaki v vsenemških barvah, niso odnehali in — prišlo je, kar je moralo priti.

Na Prikopih se je zbrala ogromna množica ljudstva, ki je dejanski napadala nemške dijake in jim trgala omenjene znake v zlic vsemu ogromnemu policijskemu aparatu. Pozvano je bilo tudi orožništvo, na pomoč. V Pragi je koncentriranih do 700 orožnikov. Potem tudi vojaštvo, ki je z nasajenimi bajoneti zdržavalo množico. Vojaštvo je strážilo nemško hišo. Spopadi so se vršili tudi po drugih ulicah, izlasti na velikem trgu sv. Vavla. To se je godilo dopoldne, ali tudi na večer so se ponavljale demonstracije. V posamičnih momentih je bil položaj velekritičen. Konjeniki so s potegnenimi sabljami razganjali razjarjeno množico. Vojaštvo je postopalo z nenavadno brezobzirnostjo. Redarji so ranili mnogo oseb. To pa je bilo prilivalo ože v plamen in vihar je bil tolik, da so se konji plašili in so nekateri celo popadali na tla.

Po 10. uri, ko je bila množica od tam pregnana, je vojaštvo zasedlo trg sv. Vavla in so čuvali razna nemška poslopja.

Razburjenje med prebivalstvom je toliko, da se je bati novih izbruhov. Vlada se baje resno bavi z namero proglašenja obrednega stanja.

In vspravo vseh teh žalostnih dogodkov gre obojnost nemških buršev tako daleč, da hočejo ponavljati svoja izzivanja z vsenemškimi znaki. To ima vlada od svoje večne — popustljivosti nasproti tem razposajencem!!

Nemško novinstvo bo seveda hotelo zračati vso krivdo na Čehe in bo po svojem znanem infernalnem načinu tudi te izgrede izrabljalo, da bo še bolj podpiralo strasti med razbeljenimi Nemci in tako tudi izzivalo v češkem narodu še večje ogorčenje. Ali ob vprašanju, kdo je pravi krivec, treba imeti pred očmi važno dejstvo, da so vsi češki odločilni faktorji pozivali prebivalstvo češko, naj se premaguje in naj se vzdržuje izgrediv, dotim se ni na nemški strani, storilo čisto nič, da bi se vplivalo pomirjevalno na Nemce.

Tudi predvčeršnjim je praški magistrat izdal manifest, s katerim je pozival prebivalstvo, naj se ne daja izzivati in naj sodeluje za ohranitev miru in reda. Manifest skuša pomirjevalno vplivati z zatrdilom, da store vsi češki poslanci vse možno, da se odstranijo vzroki motenja miru.

Eksekutivni odbor mladočeške stranke je odposlal ministerskemu predsedniku baronu Becku brzojavko, v kateri protestuje proti temu, da ne prepove nemškega izzivanja z vsenemškimi znaki od strani nemškega dijaštva in naglašajo ogorčenje, ki je zavladalo med trgovci obeh narodnosti, ker se izgrede ni preprečilo z jednostavno prepovedjo. Brzojavka zahteva, naj se javno nošenje izzivalnih znakov prepove vsaj za toliko časa, da se duhovi pomirijo.

Čas je, zadnji čas, da bi se tudi baron Beck spomnil stare govorniške figure, ki pa izraža le staro notorično resnico, da je češko-nemški spor grobišče vseh avstrijskih ministerstev. Tudi njega pože ta spor, ker se tudi on drži stare, povsem zgrešene metode postopanja vlad nasproti temu sporu. Metoda pa je, da si vlada dajajo naravnost narekovati svoje postopanje od velikih nemških listov z glasovito zdražbarico „Neue Freie Presse“ na čelu. Dotim Čehom kažejo le trdo pest, kopita vojaških pušek, sablje dragoncev in grožnje z obsednim stanjem, pa gladijo Nemce z gladko roko in s tem — četudi morda nehote — še bolj netijo strast in fanatizem, na nemški strani. Vlada mora skrbeti za mir in preprečiti nasilje in vsako nezakonito dejanje. Tako govore guverna-

mentalni krogi. Dobro. Ali potem naj govore z isto odločnostjo tudi na nemško stran in naj tudi nemškimi buršem kažejo trdo pest. Po taki metodi pa, kakor jo prakticirajo avstrijske vlade, se doseže le dvojno in nasprotno namenu obrhnavanja miru: na nemški strani raste obojnost, na češki pa v isti meri ogorčenje, ki išče odduška bilo tudi v nezakonitih dejanjih. Eno in drugo razpoloženje je moment, ki ne dovaja do pomirjenja. Obsedno stanje! O da, to je odredba, ki ne zgreša efekta za — moment. Ali, kar je v dušah, plameni dalje in utegne vsaki hip zopet izbruhniti. Vladi pa govore vedno, da hočejo dovesti do resničnega pomirjenja med nasprotnočinimi duhovi. Obsedno stanje pa je sredstvo, ki nima moči nad dušami.

Kdor hoče ozdravljati, mora odstraniti vzroke bolezni. A kje je vzrok bojem na Češkem! Vseavstrijsko vprašanje je to. Eksplozije na Češkem so le delni pojavi tega vprašanja, kakor smo jih doživeli nedavno tudi v slovenskih deželah. Vsi izgredi na Češkem in Slovenskem so le spremljevalni pojavi velike borbe za rešenje vsesкупnega avstrijskega problema: velike borbe na nemški strani za nadvladje in za gospodstvo, na slovanski pa za enako pravo! Tu je vzrok. Tega se mora odpraviti. Ako ne, bo avstrijska vlada še mnogokrat siljena konsignirati vojaštvo, pošiljati dragonce na ulice in proglašati obsedno stanje v Pragi in — drugod! To je tisti klanec, preko katerega bo morala vsaka avstrijska vlada v — svojo pogubo, dokler se ne prične govoriti tudi Nemcem resno besedo, ki jej bodo — ako ne pomore — morala slediti tudi dejanja. In glavna beseda na nemško adresno bo morala biti ta, da naj si izbijejo definitivno iz glave misel, da bi mogli Slovane pritisniti ob tla!

Se eno in morda najresneje besedo na adresno vlade:

Gori smo označili dolžnost, ki se imponuje avstrijski vladi. Ta dolžnost jo veže tem bolj v letu cesarjevega jubileja in aneksije Bosne in Hercegovine!! Kritični časi, v katerih se nahajamo ravno vsled poslednjega fakta, in oziri na ojačenje slovanskega elementa vsled tega fakta, bi pač zahtevali velike državniške modrosti, ki bi morala priti do spoznanja, da najvišji interes monarhije zahteva, da se vendar enkrat odreže misli na nemško hegemonijo v tej državi!

Nadalje smo prejeli sledeče brzojavke:

TOPLICE 28. Tukaj so se vršile demonstracije v manjem obsegu. Okolu 50 mladih ljudi je pevaje narodne pesmi, hodilo po mestu. Njihovo število je polagoma naraslo na 200. Skušali so predreti do češke „Besede“, straža je pa zasedla to in druge češke zgrade. Konečno je redarstvo demonstrante razgnalo.

ČEŠKA LIPA 28. Tukaj so se ponovile demonstracije v večem obsegu. Okolu 2000 oseb je izzivaje in pevaje hodilo po mestu in ponovno skušalo priti do „Besede“ in do drugih čeških zgradb, vendar jih je straža nastavljenih po ulici nič manj ko 400 zandarmov, 800 policistov peš, 60 policistov na konjih, poleg tega je bilo v Jožefovi vojašnici konsigniranih 26 kompanij vojakov in 2 odredka dragoncev! Lepa družba, kaj?! Ob taki „asistenci“ torej so bumali burši po ulici. Toda kratko je bilo njihovo veselje. Kajti ob 11 in pol uri se je približal Prikopem slavnostni spreved slovanskih dijakov, ki je bil policiji v redu naznanjen in dovoljen.

Da se prepreči konflikte, je policija potisnila vse nemške dijake v „nemško hišo“ (Deutsches Haus). Pri tem so napadli burši policijo; ranjenih je: dva dijaka (Nemca) in 6 policistov, med njimi eden revirski inspektor. Sele policiji na konjih se je posrečilo ugnati nemško druhal ter zapreti vrata — „Nemške hiše“.

Tedaj pa prikorka impozantni spreved slovanskih dijakov. Bilo jih je okoli 6000, ki so po 8 v eni vrsti stopali ponosno čez Vavlavski trg, Prikope do stare Radnice (mestne hiše). Na čelu spreveda je bilo 7 vseučel. profesorjev.

Dostojno, zavedajoč se popolnoma, da manifestirajo za kulturno zahtevo, se je pomikal spreved po širokih ulicah. Stotisoč-glava množica ob straneh pa je burno pozdravljala svoje miljenice. Posebno tudi Slovence — tega, kakor pravijo Čehi, Benjaminu slovanskih narodov — so bili predmet navdušenim ovacijam; poleg „Na zdar“ klicem si vedno slušal „Živio Slovinci! Živio mili bratři.“ Nemogoče je popisati prizore s spreveda. Ne le mladež, ampak tudi stari gospodje in elegantne dame se niso mogle vzdržavati solza ob pogledu na te legije navdušenih bojevnikov, na to bodočnost in nado slov. narodov. In zdelo se je, kakor da hočejo objeti in poljubiti tu blagoslavljati svojo navdušeno mladino. Ta pa se je, z dostojno resnostjo se pomikajoč, zahvaljevala za ovacije z iz srca kipečimi „Na zdar!“ klici. In skoro bi človek zavidal nemške burše, ki so pri okužih iz zaprte hiše občudovali to svečanostno razpoloženje množico. Oni so se poprej tepli ter bili sramotno pogonjeni iz ulice, po kateri sedaj smagano stopajo njih slovanski tovariši. Kaki občutki so jih le obhajali?! Jasno ti je bilo če si v tistem momentu obrnil pogled v nemško hišo: zdelo se ti je namreč, da gledaš v — menazarijo.

Spreved se je pomikal do staromestke radnice; na velikem trgu so zopet govorili

javno povelje, naj odpošljejo v Prago vse orožnike, ki so na razpolago. Do sedaj je odpotovalo iz Galicije v Prago sto orožnikov.

Položaj v Pragi.

(Dopis).

PRAGA 27. vinotoka 1908.

Praga še ni mirna; pa tudi mirna postati ne more, dokler se dovoljuje par nadutim Nemcem provocirati po glavnih ulicah češke prestolnice. Kljub temu namreč, da so tu dopolnilne drž. zbornske volitve (na Kral. Vivogradih), in občinske volitve, je sicer prebivalstvo nekoliko razburjeno, vendar se zadržuje popolnoma mirno; in kljub temu, da se je vsled škandalov nemških v deželnem zboru razmerje med obema narodnostima poojstrilo, vendar se ni po demonstracijah 17. in 18. t. m. zgodilo nič vznemirljivega. Le v glavnih dveh praških ulicah — na Prikopih in na Vavlavskem trgu — vlada vedno nekako izjemno stanje. To pa ravno vsled gorioimenjenih provokacij od strani Nemcev. Nemcev je v Pragi okoli 7—8 odst. to; za zlic temu, da so v taki manjšini, se jim ne godi kakor slovanskim manjšinam po drugih avstrijskih mestih. Omenim naj le, da ima okoli 50 tisoč praških Nemcev: univerzo tehniko, umetniško in obrtno šolo, trgovsko akademijo, 7 gimnazij, 4 realke, možko in žensko učiteljsko, dekluški licej in dekluški gimnazijo, višjo dekluško šolo, več trgovskih, meščanskih in ljudskih šol. V Trstu in okolici je brezdvoma tudi vsaj 50 tisoč — Slovencev; sedaj pa primerjati stanje slov. šolstva tržaškega s stanjem nemškega v Pragi!! Ni čuda torej, da nemški predrznosti in nadutosti ni meje: oni ne marajo enakopravnosti, oni zahtevajo privilegije! In sedaj zatevajo za se privilegij, da smejo javno po glavnih praških ulicah izzivati. Hoditi namreč v srcu mesta sredi med češkim ljudstvom z nemškimi trakovi — to pač ni nič drugega nego izzivanje!

Slavna vlada pa, ki stoji na stališču enakopravnosti, varje z oboroženo silo te privilegije nemških buršakov. Toda praško prebivalstvo ima tega zadosti; odločno je napraviti konec tem razmeram: v svoji hiši ne trpi razgrajčev, gostje pa naj bodo mirni, če ne: vrata so odprta, in dokler bo dovoljeno razgrajčev provocirati — Praga ne bo mirna.

Za nedelje, 25. t. m. je bil skličan shod vseh dijakov čeških visokih šol v starodavnem Klementinu, da manifestirajo za drugo češko vseučilišče v Brnu.

Govorili so na shodu: Nj. magnificenca g. rektor Hejrovsky, prof. dr. Drtina, dalje zastopnik „Zveze češkoslovanskega studentstva“ itd. Po shodu se je vršil impozanten manifestačni obhod po mestu.

Med tem časom so po Prikopih pričeli „bumlati“ nemški burši. Nbrojna množica jih je vsprejela z klici: smramota, Moltkegesindel, Eulenburg itd. Dobro bi si jim ne bilo godilo, da ni slavna vlada, dobra njih mati, poskrbela za častno stražo; bilo je namreč nastavljenih po ulici nič manj ko 400 zandarmov, 800 policistov peš, 60 policistov na konjih, poleg tega je bilo v Jožefovi vojašnici konsigniranih 26 kompanij vojakov in 2 odredka dragoncev! Lepa družba, kaj?! Ob taki „asistenci“ torej so bumali burši po ulici. Toda kratko je bilo njihovo veselje. Kajti ob 11 in pol uri se je približal Prikopem slavnostni spreved slovanskih dijakov, ki je bil policiji v redu naznanjen in dovoljen.

Da se prepreči konflikte, je policija potisnila vse nemške dijake v „nemško hišo“ (Deutsches Haus). Pri tem so napadli burši policijo; ranjenih je: dva dijaka (Nemca) in 6 policistov, med njimi eden revirski inspektor. Sele policiji na konjih se je posrečilo ugnati nemško druhal ter zapreti vrata — „Nemške hiše“.

Tedaj pa prikorka impozantni spreved slovanskih dijakov. Bilo jih je okoli 6000, ki so po 8 v eni vrsti stopali ponosno čez Vavlavski trg, Prikope do stare Radnice (mestne hiše). Na čelu spreveda je bilo 7 vseučel. profesorjev.

Dostojno, zavedajoč se popolnoma, da manifestirajo za kulturno zahtevo, se je pomikal spreved po širokih ulicah. Stotisoč-glava množica ob straneh pa je burno pozdravljala svoje miljenice. Posebno tudi Slovence — tega, kakor pravijo Čehi, Benjaminu slovanskih narodov — so bili predmet navdušenim ovacijam; poleg „Na zdar“ klicem si vedno slušal „Živio Slovinci! Živio mili bratři.“ Nemogoče je popisati prizore s spreveda. Ne le mladež, ampak tudi stari gospodje in elegantne dame se niso mogle vzdržavati solza ob pogledu na te legije navdušenih bojevnikov, na to bodočnost in nado slov. narodov. In zdelo se je, kakor da hočejo objeti in poljubiti tu blagoslavljati svojo navdušeno mladino. Ta pa se je, z dostojno resnostjo se pomikajoč, zahvaljevala za ovacije z iz srca kipečimi „Na zdar!“ klici. In skoro bi človek zavidal nemške burše, ki so pri okužih iz zaprte hiše občudovali to svečanostno razpoloženje množico. Oni so se poprej tepli ter bili sramotno pogonjeni iz ulice, po kateri sedaj smagano stopajo njih slovanski tovariši. Kaki občutki so jih le obhajali?! Jasno ti je bilo če si v tistem momentu obrnil pogled v nemško hišo: zdelo se ti je namreč, da gledaš v — menazarijo.

Spreved se je pomikal do staromestke radnice; na velikem trgu so zopet govorili

prejšnji govorniki. Nato se je dijaštvo mirno razšlo. Ostali del dneva je bil miren.

V ponedeljek 26. t. m. zvečer je nastal v „Cafe Continental“ na Prikopih med izzivalnimi burši, katerim so prišli pomagati njih kolegi iz Dunaja, Gradca, Lipskega, Berlina, Devina (Magdeburg), Bonna itd., ter češkimi prebivalstvom konflikt, vsled česar se je tam nabrala množica ljudi; toda policija, katere je vedno cela ulica polna, je kmalu demonstrante, ki so pali „Kde domov muj“ in „Hej Slovane!“ razpršila ter ulice zaprla. V tej ulici (v kateri je največ nemških trgovin), grozno trpi promet, ker je skoro vedno ali zaprta ali vsa od policistov zasedena. Zato so se začeli že nemški trgovci pritoževati nad preširnost nemških buršakov. M.

Gad na prsih.

II.

Ruske novine protestujejo proti temu, ali dobro vemo, s kakšnim uspehom. Ravno o minulih dneh je bilo vsled posredovanja Nemčije ruskim listom prepovedano pisati ostre članke proti Nemcem in ruski uradni listi se vse možno trudijo, da onemogočijo vsaki ostrejši nastop listov proti Nemcem in da blažijo neprijeten utis. Ako ruska vlada ostro postopa proti ruskim listom, tem energičnejše si počenja proti časopisom poljskim, posebno v kraljestvu Poljskem. Tako je bil n. pr. v decembru 1907 ustavljen v Lodžu za mesec dnij „Roswoj“, zaradi članka proti nemškemu uplivu na šolstvo v lodzskem okraju; varšavski „Perzeglad Purany“ je bil obojen v globo 300 rubljev zaradi članka „Uspešen boj z nemščino“, „Kuryer Zaglebia“ v Varšavi je bil obojen v globo 50 rubljev zaradi podlistka, v katerem se je pisalo proti temu, da bi varšavski Poljaki obiskovali nemško gledališče in podobno se je dogodilo tudi drugim listom. Na dalje je zanimivo in simptomatično, da ruska vlada ni prepovedala v Berlinu poljskih shodov proti razslistilemu predlogu, ali pod slovansko vlado (v Lublinu) je bilo zapovedano odstraniti s trgovia napise: „Bokotujmo prusko industrijo!“

Ali idimo globlje. Opazujmo občo smer ruske politike nasproti Nemcem. Ant. Osuchowski je pisal o tem v petrograjski „Rusiji“. Nemške kolonije, podpirane od ruske vlade, je nazval neprijateljske posadke v srcu slovanske zemlje ter jih označil kakor spreduje straže vsenemških teženj. In kakor da ni dovolj že to da Nemcem v teh središčih nemškega špijnistva deli vlada enake pravice kakor Rusom. Nemški živelj se marved podpira in favorizuje, v mestih pomaga vlada na vse načine središčem nemških hakatistov. Trgovske zveze sa Nemcem olajšujejo in ugodnosti, ki jih uživajo trgovski potniki iz Nemčije, se odrekajo ruskim podanikom.

Ob takšnih razmerah ni čuda, da je eden plockih guvernerjev poslal v Petrograd podroben smel načrt, kako razkolonizovati vso plocko gubernijo med Nemce iz rajha, da bi bil potlačeni poljski živelj! (Prepis tega proslulega memoranduma je v rokah neke odlične osebe varšavske). Tudi se ni čuditi, zakaj je ruska vlada prepovedala poljsčinu v židovskih šolah v Lodžu, ter zaukazala n e m š č i n o. Umevno je, da ti slavni čini ruskih uradov dobivajo svoj odmev v nemškem tisku, posebno v „Heroldu“, nemškem dnevniku petrograjskem.

Ali tudi drugače ruska vlada protežuje nemške predstraže. Mejem, ko Poljakom dolgo ni bilo dovoljeno, da si ustanovijo v Varšavi nedolžen veslarski klub, se je na Viski že davno šopiril „Warschauer Jacht-Club“, ustanovljen od tamošnjih bogatih Nemcev. V Lodžu je ruska vlada ustavila izdajanje poljskega lista „Dziennika Lodzkiego“, ali kmalu na to je dovolila ustanovitev dveh nemških listov („Lodzer Zeitung“ in „Lodzer Tagblatt“), ki priobčavata čisto uprav haka-tistiške članke.

To favoriziranje Nemcev gre tako daleč, da je na pr. ob otvoritvi novega mostu na Viski v Wloclawku, bližje pruske meje, izpustil zastopnik ruske vlade nemški govor. Dasi tvorijo Nemci v Lodžu samo 1/4 vsega prebivalstva, razdelila je ruska vlada mestne šole na nemške in poljske.

Nemcem ni bila v Rusiji sreča vedno tako mila. Preobrat datuje od dobe, ko sedi na prestolu ruske carice pruska princoznija. Za vlade Aleksandra III. je bilo še vse drugače. Takrat je vladal zakon, da Nemci, ki so pruski podaniki, ne morejo posedovati zemljišča ter ne morejo biti ravnateljii tovaren. Kdor ni znal poljsko ali rusko, ni mogel postati niti mojster v tovarni. Ali Nemci so znali odstraniti tudi to zavoro.

V odgovor na ukaze od let 1887., 1888. in 1892. je bil izdan v Berlinu zakon, po katerem ostane vsakemu Nemcu, ki je vsprejel rusko državljanstvo, še nadalje ohranjeno nemško državljanstvo in vse dolžnosti, izhajajoče iz tega — t. j. brani povsod nemške koristi. In tako je postalo rusko državljanstvo Nemcem samo fikcija. Ker predpisi za pridobitev ruskega državljanstva niso strogi, si pridobivajo Nemci teh pravic jako hitro. Po petih letih si pridobiva vsak v Rusiji bivajoči Nemec rusko državljanstvo, in ruska država je tako v kratkem pridobila stotisoče novih podanikov, ali — samo po imenu.

Tudi nemška diplomacija se je pobrinila, da so bili ukazi od let 1887.—1892. razveljavljeni! Storjeni so koraki, da se število nemških konzulatov v Rusiji pomnoži. V posled-

njem času se deluje na ustanovitvi drugega nemškega konzulata v kraljestvu Poljskem. Na interpelacijo, podano 11. svečura t. l. v parlamentu berlinskem v stvari nemških podanikov v Lodžu, je odgovoril sekretar von Schon, da „je že vse storjeno za njih sigurnost. Med Nemčijo in rusko vlado gre sedaj za ustanovitev nemškega konzulata v Lodžu“.

F. K.

Kriza v Avstriji.

Sedaj se že glasno govori o demisiji vsega ministerstva Beckovega. Ali je g. baron Beck res že popolnoma pri kraju se svojo toli slavljenjo „energijo potrpežljivosti“? Zdi se, da je temu tako. Dogodki v Pragi so brzokone izbili sodu dno. Beckova „energija potrpežljivosti“ je bila menda v resnici le energija — zanašanja in računjanja na popotrpežljivost in samozatajevanje Slovanov. To je bila postavka v Beckovih računih, na katero je baziral svojo energijo „potrpežljivosti“, vedno računaje, da bo mogel Nemce sititi z neprestanimi dobrotami, Slovane pa zavajati z lepimi besedami k potrpežljivosti!

Sedaj pa je ta postavka — demisija obeh ministrov čeških je zanesljiv znak za to — padla iz Beckovih računov; potrpežljivost Čehov je počila; s tem je energija Beckova izgubila podlago, je obvisela v zraku in rezultanta vsemu so glasovi o demisiji vsega ministerstva Beckovega.

Govori se celo tudi, da je dosezanji minister za notranje stvari baron Bienert že dobil nalogo za sestavo novega ministerstva. Nu, tako daleč morda še nismo; ali daleč proč tudi ne. Nemci so se svojo nenASNOSTJO že marsikateremu nemškemu ministru izkopal grobin izkopal so ga tudi sedanj, po veliki večini odkrito nemški vladi... Grob je že izkopan. Čakati le treba dneva, ko pogrebci prineseo mrtveca. Ali pa bo agonija res trajala do preko srede novembra, ko se ima sniti naš državni zbor?!!

Ogrska

Proti pluralni volilni pravici.

V Budimpešti je teh dni meščanska radikalna stranka imela velik shod, na katerem je protestirala proti načrtu volilne pravice s pluralnim sistemom. S shoda je bila odposlana cesarju brzojavka proti pluralnemu sistemu. V imenu ženskega društva je na shodu zahteval Arnold Meier uvedenje volilne pravice tudi za ženske.

Drobne politične vesti.

Nov nemški dnevnik v Carigradu, „Frankl. Zeitung“ poroča, da prične 15. novembra t. l. izhajati v Carigradu nov nemški dnevnik, v nemškem in francoskem jeziku pod imenom „Osmanischer Lloyd“.

Ponudba za Kreta. Iz Aten poročajo, da ponuja Grška za Kreta pet milijonov frankov.

Dnevne vesti.

Jugoslavlani in dogodki na Balkanu. Pod tem naslovom smo prinesli minolo soboto članek iz naših poslanskih krogov, ki je pozival Jugoslovane na složno delo. Zadovoljstvom opažamo, da je zagrebški „Obzor“ posnel ta članek in polnem obsegu.

Druga davčna administracija v Trstu. — „Wiener Zeitung“ je priobčila včeraj naredbo finančnega ministerstva glede ustanovitve druge davčne administracije za Trst. Vlada se je določila za to odredbo po mnogostranskih zahtevah.

Novi urad bo imel naslov „C. k. davčna administracija II“, dočim bo že obstoječa administracija nosila št. I. K tej poslednji bodo spadali mestni okraji: I. (Sv. Vid), II (stara mesto), III (novo mesto) in IV. (Barriera nuova) in okraji IV., V. in VI (predmestij (sv. Ivan, Rojan in Barkovlje), davčna občina Lonjer in Prosek in Opčina v zgornji okolici. Nova administracija II pa bo obsežala: mestni okraj V (Barriera vecchia) in VI (sv. Jakob) ter predmestja I. (Škedenj), II (sv. Ana) in III (Farneto), izvemši davčno občino Lonjer.

Novi urad začne svoje delovanje s 1. novembra 1908 Administraciji II pripadajo posli, zadevajoči direktne davke, razun zemljiškega in posebnega davka od industrije in razun eksekucij, kateri posli ostanejo administraciji I za ves teritorij mesta, oziroma provincije.

Za obseg nove davčne administracije bo začetkom perije 1910—1911 za odmerjanje davkov ustanovljen poseben okraj odmerjanja III, in IV. razreda s komisijama, ki bosta sestavljeni za III razred od šestih, za IV. od

8 členov. Jednako bo za osebni dohodninski davek sestavljena komisija 18 členov, ki začne poslovati s prvim januarjem.

Demisija. Odbor „Trg. izobraževalnega društva“ v Trstu je v svoji seji dne 27. t. m. ob prisotnosti desetih odbornikov, oziroma njihovih namestnikov soglasno podal svojo demisijo in to vsled napada na predsednika in občni zbor v nekem slovenskem listu od minole sobote.

Izredni občni zbor tega društva bo v nedeljo dne 15. novembra ob 3. uri popoldne v društveni dvorani, kjer naj imajo člani „Trg. in izobraževalnega društva“ v Trstu priliko govoriti in voliti.

Važna razzodba za gospodarje in vajuence. Tukajšnje obrtno sodišče je te dni izreklo razzodbo, ki je važna za vajence, oziroma njihove stariše.

Oče nekega čevljarskega vajenca je tožil gospodarja na razrešnje pogodbe glede pouka vajenca, ker je delo tega poslednjega po treh letih učenja kazalo, da se ni nič naučil, da torej gospodar ni posvečal potrebne pažnje pouku. V dokaz za to trditve so bili predloženi sodišču črevlje in poprave, ki jih je izvršil vajenec. In res so bili ti izdelki spoznani nerabnimi.

Gospodar je prigovarjal, da radi slabega dela vajenčevega se ne sme klicati gospodarja na odgovor, ker delo dokazuje le, da vajenec ne odgovarja in da ni sposoben za obrt.

Obrtno sodišče pa je ugodilo zahtevi očeta vajenčevega z utemeljevanjem: da izvršeno vajenčevo delo na odgovarja praksi treh let, da je izvršeno jako nemarno, kar dokazuje, da ni gospodar posvečal vajencu tiste pažnje, ki jo zahteva zakon. To je dokaz, da gospodar ni skrbel, da bi se bil vajenec pričel obrti. Tu je torej podlaga za razrešenje pogodbe pred časom in zato je sodišče ugodilo tožbi.

Novo poslopje za pomorsko oblast. Z Dunaja javljajo, da je finančno ministerstvo privolilo, da se sedanje poslopje pomorske oblasti proda. Kupna cena je določena baje na 1,400.000 K. Na istem zemljišču bi se imeli zgraditi dve novi poslopji: ena za pomorske oblasti, druga za hotel. To poslednje pa da bi se gradilo le v slučaju, ako Lloyd ne izvede načrta za preureditev svoje palače v hotel. V tem slučaju bi se na dotičnem stališču zgradilo poslopje za ravnateljstvo državnih železnic.

Čistilo (kremo) v prid družbi sv. C. in M. prodaja poleg že objavljenih trg. Anton Miklavac pri sv. M. M. spodnji.

Večina naših trgovcev imajo že na prodaj čistilo in tudi užigalice. To pa ni dovolj ampak tudi občinstvu je v dolžnost, da kupuje te izdelke. Vsaka slovenska gospodinja naj odločno zahteva tam, kjer nakupuje blago da jej dajo edno le čistilo in užigalice v prid naši družbi.

Glavno zalogo ima Vekoslav Plesničar v Giulija 19.

C. in kr. vojna mornarica. Glasom brzozajnega poročila je vojna ladija „Leopard“ dne 27. t. m. prispela v Moji, od koder se 29. t. m. poda v Kobe. Na ladiji vse zdravo.

Tržaška mala kronika.

Nezgoda rada neprevidnosti, Zidar Alojzij Medeot, star 53 leti stanujoč v ulici Rossetti št. 41, je bil včeraj zatopljen v svoje delo, ko ga je nseokrat nek tovariš pomotoma vdaril z železno ročico po podbradku, tako da mu je strl spodajo čeljust. Zdravniška postaja ga je dala prepeljati v bolnišnico.

Konjsko kopito. Včeraj zjutraj je slikar Ivan Saksida, star 77 let, stanujoč v ulici Sette Fontane št. 442 in uslužben pri gradnji nove hiše v Rojanu, dobil tako brco od konja, napreženega k tovornemu vozu, da se mu je strla nosnica.

Kočija trčila z tramvajem. Kočjaz Florijan Vnuk, star 24 let, stanujoč v Škedaju št. 192, zaposlen pri tvrdki Faber, je včeraj zjutraj vodil kočijo; na vogalu ul. S. Giorgio je kočija trčila skupaj s tramvajskim vozom. Sunek je bil tako močan, da je kočjaz zletel na tla. Dobil je dolgo rano na desnih senceh in praske na kolenih. Imel je počasen vtrip in sililo mu je na bljuvanje. Zdravniška postaja ga je poslala v bolnišnico.

Velika zaloga plaščev

dolgih paletot, jop, oblek, kril in bluz za gospe in gospodične. Obleke in površniki za dečke in deklice vsake starosti. — Cene zmerne.

Giorgio Jess fu G.

Trst, ulica Barriera vecchia št. 15.

Nova prodajalica G. Keliayan

TRST — Corso št. 23

Ni potrebno naročati na Dunaju

URE

nikelnate od K 4 naprej

srebrne " " 9 " " "

zlate " " 26 " " "

PRSTANI

14 karatni od K 6 naprej

14 " " 10 " " "

BUDILKE

garantirane od K 3.50 naprej

Vrhu tega bogata izbira zlatih in srebrnih veržic, uhanov, Broches itd.

Direktni dovoz štajerskih kokoši iz ajc. Specijaliteta : Graške Poulards. Cere dogovorne. — Postrežba na dom Ulica Campanile št. 15.

Olomuške ožemčke

najbolje kakovosti kakor tudi delikatni SIR po krojn 3.50 — poštnine prosto — pošilja

F. Vyvlečka, Olomuc II.

Potovalci s samo provizijo iščejo se za vse kraje.

Zdravnik in ranocelnik

Dr. Dinko Tecilazić

specijalist

ZA OTROŠKE BOLEZNI

v ulici Stadion 6. I. n. Telefon 18. IV (gledal. Fenice)

ter ordinira od 2. do 3. ure popoldne.

TOVARNA POHIŠTVA

Aleksand. Levi Minzi

Trst — ulica della Tesa št. 46.

Zaloge:

Plazza Rosario št. 1.

Ulica Lazzaretto vecchio št. 35.

Trajna zaloga pohištva: ulica della Sanita št. 14.

Pisarna:

ulica Lazzaretto vecchio št. 36

Katalogi, načrti in proračuni na zahtevo.

Telefon: 6-70; 6-58. (Za informacije vprašati 6-70).

Gumijevi izdelki in podmorske cevi.

Josef Reithoffer's Söhne Dunaj

Podružnica v Trstu - Corso 29

Zaloga dežnih plaščev za gospe in gospé ter vseh vrst čevljev za jahače in ribiče.

Želez. kina-vino Serravallo

za bolehné in rekonvalescente.

Provzročea voljo do jedi utrjuje želo-dee in ojačuje organizem.

Priporočeno od najsllovečih zdravnikov v vseh slučajih, kada je treba se po bolezní ojačiti.

Odlikovano z 22 kolajnami na raznih razstavah in z nad 5000 zdravniškimi spričevali.

Izborni okus. — Izborni okus.

J. SERRAVALLO - TRST

DOBIVA SE V VSEH LEKARNAH.

Najspešneje sredstvo proti

DOBIVA SE V VSEH LEKARNAH.

revmatizmu in protinu

TEKOČINA GODINA

prirejena v Trstu Rafaela Godina, lekarna „Alla Madonna della Salute“ pri od lekarnarjev : sv. Jakubu in Josipa Godina, lekarna „All' Jgea“ Farneto 4

Steklenica stane K 1.40. Iz Trsta se ne odpošilja manje od 4 steklenic proti pošt. povzetju ali proti anticipatni pošiljavi zneska 7 K franko pošt. in zavoja

SLOVENCÍ NE ZAMUDÍTE OBISKATI

Pariške prodajalnice obuvála :: :: ::

Trst ul. S. antonio št. 4 (hiša Terni) (Calzoleria Parigina)

kjer najdete vsaki dan nove dohode najlepšega obuvála za gospe, gospé in otroke. Največja eleganca, cene zmerne, blago prve vrste

Napoléon et les femmes. Napoleon, ne Bonaparte, ampak Molinari, star 25 let iz Benetk, je sinoči napovedal vojsko dvema prostitutkama in jih užgal s pomočjo bre, ugrizkov in klobuf. Spravilo so ga na St. Heleno v ulici Tigor.

Koledar in vreme. — Danes: Zenobij muč. — Jutri: Kladivj muč. — Temperatura včeraj ob 2. uri popoldne + 20° Cels. Vreme včeraj: lepo.

Vremenska napoved za Primorsko: — Oblačno spremenljivo. Hladni vetrovi. Temperatura mila. Semterija jutrnje megle.

Naše gledališče.

Kakor smo včeraj naznanili, vprizori Dramatično društvo v prihodnjih praznikih kar tri igre, in sicer v nedeljo popoldne »Mlinar in njegova hči«, kakor popularno predstavo ob znatno nižanih cenah, zvečer pa Rossegerjevo ljudsko igro »Na sodni dan«. V ponedeljek, na sv. Jušta dan, bo pa repriza Obornove igre »Bratje sv. Bernarda«. Vprizoritvev treh iger v dveh dneh je v naši gledališki zgodovini nekaj dosedaj nevidnega. Tak napor, ki dokazuje zmožnost in dobro voljo veliko vodstva kolikor igralcev, vzbuja ves rešpekt in zaslujuje pozornost našega občinstva, ki mora biti ponosno na takem vzcvetu našega gledališča. Da isto ne nazaduje, marveč progresivno napreduje v dosedanji smeri, k temu prispevati je dolžnost in stvar časti vsakega zavednega Slovenca.

Glede predstav omenjamo še, da bosta toliko v igri »Mlinar in njegova hči«, kolikor »Na sodni dan« glavni vlogi v rokah g.e. Danilove in g.a. Verovška. Poskrbljeno je tudi za nove, krasne dekoracije.

Tržaška gledališča:

POLITEAMA ROSSETTI. O uspehu včerajšnje premijere Smaregliove opere »Istrska svatba« spregovorimo jutri. — Danes repriza.

FENICE. Sinoči se je otvorila opercina sezona Magnanijeve družbe. Vprizoritev Strasovega »Pomladnega diha« je potrdila slavno ime te operetne družbe, ki je na Italijanskem dvignila opereto na visok umetniški nivo. Drevi staroznana Lecocquova opereta »Pompon.«

Društvene vesti.

PEVSKO DRUŠTVO »ZARIA« v Rojanu uprizori v nedeljo dne 1. novembra (na dan vseh Svetih) žaligrigro v petih dejanjih »Mlinar in njegova hči«.

Začetek točno ob 6. uri zvečer. Vstopnina 60 st., Sedeži 40 st. Predstava se vrši v dvorani »Konsumnega društva v Rojanu.

Glasbeno društvo »Trst« v Trstu. Z ozirom na to, da se je priglasilo že nekaj učencev za klavirsko šolo in za tamburaški zbor, se prične že dne 1. novembra z rednim poukom obeh predmetov. — Kdor želi pristopiti k društvemu tamburaškemu zboru ali v klavirsko šolo se lahko prijavi pisмено ali ustmeno vsaki dan od 8—12 ure zjutraj in od 4—7 ure zvečer ali pa vsaki torek in petek od 8 ure in pol do 10 ure zvečer v prostorih Trž. podp. in bral. društva ulica Stadion št. 19 I nad. — Vse predmete podučuje društveni kapelnik H. O. Vogrič.

Telovadno društvo »Tržaški Sokol.« Vaditeljski zbor »Tržaškega Sokola« naznanja da priredi, v slučaju lepega vremena, v nedeljo dne 1. listopada t. l. pešizlet v Ricmanje. Zbirališče pred Narodnim Domom. Odhod točno ob 2. uri pop. — Na zdar!

»Čitalnica« pri sv. Jakobu opozarja p. n. pevke in pevce na današnjo pevsko vajo. Ker se prične z novim zborom, naj nihče ne manjka.

Vsprejemajo se nove pevске moči. V nedeljo veliki plesni venček.

Nar. delav. organizacija

Nocoj ob 8 uri v društvenih prostorih se bo vršil sestanek vseh zaupnikov in odbornikov skupin radi nedsljskega občnega zbora.

V nedeljo dne 1. novembra 1908 ob 10. uri predpoludne priredi »Narodna delavska organizacija« v dvorani Narodnega doma I. redni občni zbor se sledečim dnevnim redom:

1. Nagovor predsednika. 2. Poročilo tajnika. 3. Poročilo blagajnika. 4. Poročilo pregledovalcev računov. 5. Nadomostna volitev odbora. 6. Slučajnosti.

Književnost in umetnos.

Slov. umet. klub. »Skala« v Trstu. V včerajšnji odborovi seji slov. umet. kluba »Skala« se je sklenilo prirediti klubovo bo-

lično razstavo, ki naj nudi občinstvu kakor pravi umetniški užitek tako tudi priložnost nabaviti si ob priliki božičnih praznikov po nizkih cenah originale naših domačih umetnikov. Podrobnejše poročilo prinesemo pozneje.

Vesti iz Goriške.

Morilec vipavskega dekana pomiloščen. Na smrt obsojenega morilca vipavskega dekana Erjavca, Viktorja Pangerca, je cesar pomiloštil na dosmrtno ječo.

Med I. vrste prodajam na drobno in debelo po ugodni ceni v moji štacuni. Via Petronio 2. — Ivan Počkaj, trgovec jestvin. 1711

V nedeljo 11. oktobra t. l. zgubila se je lovska puška v rumeni usnjati torbi po poti iz Komna v Nabrežino. Kdor jo prinese Vincencu Vidornu v ulici Torre bianca št. 17, dobi 150 kron nagrade. 1712

Istrsko vino proda se po ceni. Iščejo se kupci in krčmarji. Pojasnila daje Poreška klet (Cantina parentina) na Opčinah št. 176.

Čevljarnica Artura Umeka v Trstu, ulicm Fabio Severo št. 9 B, sprejema popraviljanja po zmernih cenah. 1579

Kraški teran in belo vipavsko, prodaja Anton Starc, Trst, ul. San Lazzaro št. 22, po 96 stotink liter, in belo 72 stot. Za gostilničarje in krčmarje dogovorne cene 1552

Pohišstvo rabljeno v jako dobrem stanu se proda po nizki ceni. Natančneje se izve v gostilni »pri stari breskvi« ulica Belvedere št. 17. 1651

Stanovanje primerno išče mala družina (3 osebe) v bližini velike vojašnice. Prednost imajo stanovanja v novi hiši, ali ona, katera imajo vpeljano vodo in plin. Pogodba tudi za več let. Ponudbe pod »Tri osebe« na Inseratni odelce Edinosti. 1721

Prodaja oblek, površnikov, paletots za moške in dečke. Plačilo na obroke. Kostoris, ulica S. Giovanni 16, l.o, tik Restavracije »Cooperativa« ex Hacker. 1695

†
Potrim srcem javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem preizkušeno, da je naš soprog in oče

TOMAŽ ČIAČ

sinoči ob 9. uri, po kratki bolezni mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb se vrši jutri 29. t. m. ob 4. popol iz hiše žalosti pri sv. Mar. Magd. spodnji št. 176.

TRST, 28. oktobra 1908.

IVANKA ČIAČ roj. KARIS, soproga. Fran, Anton, Josip, sinovi. Marija, hči.

Polovica skladišča se odda. Naslov pove. Ins. oddelek Edinosti. 1596

Išče se mlada učiteljica za deklko. Naslov pove Inscr. oddelek Edinosti.

Narodni greh napravi, kdor se pusti slikati drugje in ne v odlikovanem fotografskem ateljeju Antona Jerkiča v Trstu zraven velike pošte št. 10, v Gorici Gosposka ulica št. 7. — Svoji k svojim! 1267

Trst, ulica Paugliana št. 8. Trst

Zaloga dalm. vina

Prodaja se z jamčeno pristno, novo dalmatinsko vino lastnega pridelka iz Podstrane pri Spiljetu. — Brezplačno na doma po sledečih cenah:

Črno. po 64 st. | Belo viško po 80 st.
Opolo „ 72 „ | Istrsko „ 61 „

Filijalka (krčma) v ul. G. Rosalni 10.

Podmojster za prejnico

popolnoma zmožen slovenskega jezika, z dolgoletno prakso v predilstvu, natančen delavec, — se išče za takojšen nastop.

Ponudbe s prepisi spričeval, starostjo in zahtevami naj se pošljejo pod »W. V. 2164« na naslov RUDOLF MOSSE, Dunaj I.

H. O. VOGRIČ, kapelnik
TRST
ulica G. Boccaccio št. 9, I. nzd.

ANTON SKERL
mehanič, zapriseženi izvedenec
TRST, Carlo Goldenijev trg št. 11
Zastopnik tovarne koles in motokoles »Puch«

Napeljava in zaloga električnih zvončkov, luči in prodaje gramofonov, zvončkov, in fonografov. Zaloga priprav za učelji pilotastna delavnica za popraviljanje šiv. strojev, koles, motokoles itd.

Velika zaloga pripadkov po tovar. cenah.
TELEFON št. 1734.

Schicht-ovo milo
je najboljše za vsako perilo.

Trgovina z manufakturim blagom
Ant. Sanzin pok. Frana
TRST — ulica Barriera vecchia št. 11

Velika izbira: Srajc za moške belih, barvanih in fuštanjastih. Zimske maje, spodnje hlače, konfecionirano blago za delavce; evratnice, ovratniki. ■ NAIŽIJE CENE.

Novo pogrebno podjetje
Pisarna in prodajalna Via Vincenzo Bellini št. 13.
Telefon št. 1402 (poleg cerkve sv. Antona Novega) Telefon št. 1402
Zaloga oprave ulica Massimo D'Azeglio št. 18

Prirreja pogrbe od najprostejše do najelegantnejše vrste v odprtih, kakor tudi v s kristalom zaprtih vozovih.

Ima bogato zalogo vseh potrebščin za mrliče, kakor: kovinaste in lepo okrašene lesene rakve; čevlje, vence iz umetnih cvetlic, kovine, porcelana in perli.
Bogata zaloga: VOŠČENE SVEČE.
Cene nizke, da se ni bati konkurencoe.
Za slučaj potrebe se uljudno priporočajo
HENRIK STIBELJ in drugi.

BOGOMIL PINO
bivši urar v Sežani
ima svojo novo
prodajalnico ur
v TRSTU
ul. Vincenzo Bellini št. 13
nasproti cerkve sv. Antona Novega
vsakovrstne veričice po
pravih tovar. cenah.

Najbolja dalmatinska vina
Jamčeno pristna iz solnčnega otoka Viosa
navadna v sodih in fina namizna v buteljkah
Opolo, črno in belo sladko.
SPECIJALIETA: — pristna Kurtelaška
v buteljkah. — Samo pri
JURAJ-u MARASOVIČ, TRST
ulica Chiozza št. 17 (prej S. Pavlinović)
Dostavljanje franko na dom. — Cene zmerno. — Svoji k svojim!

DROGERIJA Josip Zigon ul. Caserma 8
FILIJALKA NA PROSEKU ŠTEV. 140

Izbior drog, barv, šoplijev, pokosti, parfumov, fin. mila — Zaloga mineralne vode, voska za parkete, na mrzlo pripravljeneja širupa, tamarinda, malinoveca itd. itd.

NAJBOLJŠA
namizna vina.

Prodajam najnižje in jamčeno pristno vino, od 12 litrov naprej brezplačno na doma (za posamezne litre za poskušanje v orig. buteljkah 1 l. 8 stot. več, brez buteljke).

Pristni viški opolo po 68 st.
Črno dalmatinsko „ 66 „
Pristno viško belo „ 76 „
Jstrski teran „ 56 „

Sprejemem pošiljave (trž. pošte po porzetju) v sodih ne manjše od 50 litrov ter računam (sode posamej) 24 stotnik manj pri litru.

Iskori: — za vsak posebezen poseec prosim, da se pošlje 25 stotink v poštnih znamkah.

Ob prilikah sponzite se moje bogate zaloge buteljk z sumecim vinom, sladkim desertnim in medicinalnim, kakor tudi z likerji in sirupi izvrstne kakovosti in po jako zmernih cenah.

Preprodajalcem popust.
E. JURCEV
Trst, Acquadotto št. 9.

Zaloga preizkušaneja in pristnega viškega vina
G. BORČIĆ — TRST.
Via Lazzaretto vecchio št. 5.
Prodaja na debelo in v tranzitu, kakor tudi na dom v sodčkih, steklenicah in buteljkah.

V dobroznanii žganjarni
FERDINAND PEČENKO
v ulici Miramar štv. 1
dobjio se vedno
pristne pijače I. vrste, kakor n. pr. žganje, slivovec in brinjevec : : kakor tudi mrzle pijače
frambois, tamarindi in šemade.

Cisti samo
GLOBUS
PUZ
EXTRACT

čistilnim ekstraktom
GLOBUS
Najboljše čistilo na svetu.

Svetovna razstava v St. Louis-u 1907 GRAND PRIX.

Cisti bolje nego vsako drugo čistilno sredstvo za kovino.

Zastopnik Alberto Tedeschi, Trst Corso 4, III

Tovarne in delavnice pohišstva in stavbenih izdelkov v **SOLKANU** pri Gorici.
Lasten železniški tir: Gorica, drž. kolod., Solkan

Mizarska zadruga v Solkanu
Osrednje ravnateljstvo.

ZALOGESOLKAN, TRST, via Caserma 4

ZALOGESREKA, Via Pila 2
SPLIT, na novoj obali

Brz.: **ZADRUGA - Trst**
Telef. št. 1631 interurban
Žage v Soteski (Bohinj)
Letna produkcija
K 1.000.000